

ISSN 2616-6887

ВЕСТНИК
ЕВРАЗИЙСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА

BULLETIN
of the
L.N. GUMILYOV
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР. АЙМАҚТАНУ. ШЫҒЫСТАНУ. ТҮРКІТАНУ сериясы

POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES.
TURKOLOGY Series

Серия **ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ.**
ТЮРКОЛОГИЯ

№ 3 (124)/2018

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Астана, 2018

Astana, 2018

Бас редакторы
Ногаева А. М.
PhD д-ры, проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Нечаева Е.Л., с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Әбішева М.М., т.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абдуали Б.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Абжаппарова Б.Ж.	т.ғ.д. (Қазақстан)
Азмуханова А.М.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Түркия)
Әлібекұлы А.	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Әлиева С.К.	т.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Бирюков С.В.	с.ғ.д., проф. (Ресей)
Габдулина Б.А.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Грегори Глиссон	PhD д-ры, проф. (Германия)
Дәркенов К.Г.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Дронзина Т.	с.ғ.д., проф. (Болгария)
Дүйсембекова М.К.	с.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жолдыбалина А.С.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Жолдасбекова А.Н.	с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Звонарева Л.У.	т.ғ.д., проф. (Ресей)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ирфан Шахзад	PhD д-ры (Пакистан)
Каиржанов А.К.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кайыркен Т.З.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кожирова С.Б.	с.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Конкобаев К.	ф.ғ.к., проф. (Қырғыз Республикасы)
Копежанова Д.Е.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Ласлу Марац	PhD д-ры, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	PhD д-ры (Иран)
Невская И.А.	PhD д-ры (Германия)
Нұрбаев Ж.Е.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Нуртазина Р.А.	с.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Октай Таприсев	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Оспанова А.Н.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Пунит Гаур	PhD д-ры, проф. (Индия)
Пауло Ботта	PhD д-ры, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	PhD д-ры (Қазақстан)
Сейт Али Авджу	PhD д-ры (Түркия)
Сомжүрек Б.Ж.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тәштемханова Р.М.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хасрет Чомак	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Шаймердинова Н.Г.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31434)
E-mail: vest_polit@enu.kz

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы.

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР, АЙМАҚТАНУ, ШЫҒЫСТАНУ, ТҮРКІТАНУ сериясы

Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген. 25.05.18 ж. № 17125-Ж -тіркеу куәлігі

Мерзімділігі: жылына 4 рет.

Тиражы: 25 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 12/1, тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31434)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief
Ainur Nogayeva
PhD, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yelena Nechayeva, Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Madina Abisheva, Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Bekzhan Abduali	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Bibikhadisha Abzhapparova	Doctor of Historical Sciences (Kazakhstan)
Aiman Azmukhanova	Can. of Historical Sciences (Kazakhstan)
Akzhigit Alibekuly	Can. of Philology, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Saule Aliyeva	Can. of Historical Sciences, Prof (Kazakhstan)
Anar Somuncuoglu	Assoc.Prof. (Turkey)
Sergey Biryukov	Doctor of Political Sciences, Prof.(Russia)
Kurmangali Darkenov	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan)
Tatyana Dronzina	Doctor of Political Sciences, Prof.(Bulgaria)
Maira Dyussebekova	Can. of Political Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Bagysh Gabdulina	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Gregory Glisson	PhD, Prof. (Germany)
Hasret Çomak	PhD, Prof. (Turkey)
Shakir Ibrayev	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Irfan Shahzad	PhD (Pakistan)
Abai Kairzhanov	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Tursynkhan Kaiyrken	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Kadyraly Konkobayev	Can. of Philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Svetlana Kozhirova	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Danagul Kopezhanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
László Marác	PhD, Prof. (Netherlands)
Mandana Tishehyar	PhD in International Studies (Iran)
Irina Nevskaya	PhD (Germany)
Zhaslan Nurbayev	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan),
Roza Nurtazina	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Aigerim Ospanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Oktay Tanrıseven	PhD, Prof. (Turkey)
Punit Gaur	PhD, Prof. (India)
Paulo Botta	PhD, Prof. (Argentina)
Indira Rystina	PhD (Kazakhstan)
Seyit Ali Avcu	PhD (Turkey)
Baubek Somzhurek	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Raihan Tashtemkhanova	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Nurila Shaymerdinova	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Akbota Zholdasbekova	Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alua Zholdybalina	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Lola Zvonareva	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Russia)
Zimonyi István	Prof. (Hungary)

Editorial address: 2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31434)
E-mail: vest_polit@enu.kz

Responsible secretary, computer layout: Yelena Izteleuova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES. TURKOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No. 17125-Ж from 25.05.2018

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 25 copies

Address of printing house: 12/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31434)

© L.N.Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор
Ногаева А.М.
д-р PhD, проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Нечаева Е.Л., к.полит.н., проф. (Казахстан)
Абишева М.М., к.ист.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдуали Б.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Абжаппарова Б.Ж.	д.ист.н. (Казахстан)
Азмуханова А.М.	к.ист.н. (Казахстан)
Алибекулы А.	к.ф.н., доцент(Казахстан)
Алиева С.К.	к.ист.н., проф. (Казахстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Турция)
Бирюков С.В.	д.полит.н., проф. (Россия)
Габдулина Б.А.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Грегори Глиссон	д-р PhD, проф. (Германия)
Даркенов К.Г.	к.и.н. (Казахстан)
Дронзина Т.	д.полит.н., проф. (Болгария)
Дюсембекова М.К.	к.полит.н., доцент (Казахстан)
Жолдыбалина А.С.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Жолдасбекова А.Н.	к.полит.н., проф. (Казахстан)
Звонарева Л.У.	д.ист.н., проф. (Россия)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ирфан Шахзад	д-р PhD (Пакистан)
Каиржанов А.К.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Кайыркен Т.З.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Кожирова С.Б.	д.полит.н., проф. (Казахстан)
Конкобаев К.	к.ф.н., проф. (Кыргызстан)
Копежанова Д.Е.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Ласлу Марац	д-р PhD, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	д-р PhD (Иран)
Невская И.А.	д-р PhD (Германия)
Нурбаев Ж.Е.	к.и.н. (Казахстан)
Нуртазина Р.А.	д.полит.н., проф. (Казахстан)
Октай Танрисев	д-р PhD, проф. (Турция)
Оспанова А.Н.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Пунит Гаур	д-р PhD, проф. (Индия)
Пауло Ботта	д-р PhD, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	д-р PhD (Казахстан)
Сент Али Авджу	д-р PhD (Турция)
Сомжурек Б.Ж.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Таштемханова Р.М.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Хасрет Чомак	д-р PhD, проф. (Турция)
Шаймердинова Н.Г.	д.ф.н., проф. (Казахстан)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31434)
E-mail: vest_polit@enu.kz

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Е.А. Изтелеуова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева.
Серия: ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ. ТЮРКОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан.
Регистрационное свидетельство № 17125-Ж от 25.05.18 г.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 25 экземпляров
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 12/1, тел.: (7172)709-500 (вн.31434)

МАЗМҰНЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР

<i>Айтмагамбетов Д.Р., Азмуханова А.М.</i> Қазіргі кезеңдегі Қазақстан мен Пәкістанның қарым-қатынасы.....	8
<i>Асхат Г., Жабина Ж.Р.</i> Диаспораның халықаралық қатынастарға ықпалы.....	18
<i>Кәрібек Д.Ж.</i> ТМД елдерінің транспорттық саясаты.....	24
<i>Кенчинбаева Д.Р., Елмурзаева Р.С.</i> Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңес – Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы: қауіпсіздікті қамтамасыз ету сұрақтарында халықаралық қатынастарды құқықтық реттеуде дүниежүзілік тәжірибенің имплементациясы.....	33
<i>Кусаинова А.М., Касымова А.М.</i> Жаһанданудың Үндістанның экономикалық саясатының өзгеруіне әсері.....	41
<i>Ногаева А.М., Айжанова А.Ф.</i> Қазақстан Республикасының дипломатиялық дамуындағы гендерлік аспект: өткені мен келешегі.....	47
<i>Онучко М.Ю., Габдулина Б.А.</i> Мемлекет пен конфессия қатынастары аясындағы ар-ождан бостандығы.....	53

АЙМАҚТАНУ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Оңдаш А.О., Сайлыбаев А.М.</i> Энергетикалық саладағы ЕАЭО елдерінің мүдделері: (жанасу нүктелері) тікелей араласуы және мәселелері.....	60
<i>Рамакруша Прадан</i> Үндістанның Орталық Азия саясатындағы Қытай факторы.....	67
<i>Янгмин Чу, Қожирова С.Б.</i> Корея мен Қазақстанның әлеуметтік интеграциялану мәселесі: шетелдік этностарға (диаспораларға) қатысты саясатқа фокус.....	81

ШЫҒЫСТАНУ

<i>Абжаппарова Б.Ж., Тлеубаева А.А.</i> Жапонияның Солтүстік Кореяға ұстанған саясаты.....	90
--	----

ТҮРКІТАНУ

<i>Алашбаева Ж.Н.</i> Жүсіп Баласағұнның «Құтадғу біліг» шығармасындағы мақал-мәтелдердің әлеуметтік-мәдени сипаттамасы	99
<i>Жалмырза А.А.</i> Түркістан әдебиеті және оның өкілдері.....	106
<i>Шаймердинова Н.Г., Балабекова Н.Р., Адамбаева Г.М.</i> Ұғымдық категорияның зерттелуі мен функциялары.....	115

CONTENTS

POLITICAL SCIENCE

<i>Aitmagambetov D.R., Azmukhanova A.M.</i> Kazakh-Pakistani relations at the present stage.....	8
<i>Askhat G., Zhabina Zh.R.</i> The influence of diasporas on international relations.....	18
<i>Karibek D.</i> Transport policy of the CIS countries.....	24
<i>Kenchinbayeva D.R., Elmurzaeva R.S.</i> CICA-OSCE: implementation of international experience in the legal regulation of international relations in security matters.....	33
<i>Kussainova A.M., Kassymova A.M.</i> Impact of Globalization on Indian Economic Policy Changes.....	41
<i>Nogayeva A., Aizhanova A.</i> Gender aspect in the development of the diplomatic service of the Republic of Kazakhstan: retrospective and perspectives.....	47
<i>Onuchko M.Yu., Gabdulina B.A.</i> Liberty of conscience in the context of the state religious relations.....	53

REGIONAL STUDIES

<i>Movkebayeva G.A., Bimagambetova Z.T., Ongdash A.O., Sailybayev A.M.</i> Interests of the EAEU countries in the energy sphere: points of contact and problems.....	60
<i>Ramakrushna Pradhan</i> China factor in India's Central Asia Policy.....	67
<i>Youngmin Chu, Kozhirova C.B.</i> The Issue on Social Integration of Korea and Kazakhstan: Focus on overseas ethnic(diaspora) policy.....	81

ORIENTAL STUDIES

<i>Abzhapparova B.Zh., Tleubayeva A.A.</i> Japan's policy towards North Korea.....	90
--	----

TURKOLOGY

<i>Alashbayeva J.N.</i> The social and cultural characteristics of proverbs in the works of Zhusup Balasagun «Kutadgu Bilig»	99
<i>Zhalmyrza A.A.</i> Turkestan literature and its representatives.....	106
<i>Shaymerdinova N.G., Balabekova N.R., Adambayeva G.M.</i> Research and conceptual category function	115

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Айтмагамбетов Д.Р., Азмуханова А.М.</i> Казахстанско-пакистанские отношения на современном этапе.....	8
<i>Асхат Г., Жабина Ж.Р.</i> Влияние диаспоры на международные отношения.....	18
<i>Кәрібек Д.Ж.</i> Транспортная политика стран СНГ.....	24
<i>Кенчинбаева Д.Р., Елмурзаева Р.С.</i> СВМДА-ОБСЕ: имплементация мирового опыта правового регулирования международных отношений в вопросах обеспечения безопасности.....	33
<i>Кусаинова А.М., Касымова А.М.</i> Влияние глобализации на изменения в экономической политике Индии.....	41
<i>Ногаева А.М., Айжанова А.Ф.</i> Гендерный аспект в развитии дипломатии Республики Казахстан: ретроспектива и перспективы.....	47
<i>Онучко М.Ю., Габдулина Б.А.</i> Свобода совести в контексте государственно-конфессиональных отношений.....	53

РЕГИОНОВЕДЕНИЕ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Оңдаш А.О., Сайлыбаев А.М.</i> Интересы стран ЕАЭС в энергетической сфере: точки соприкосновения и проблемы.....	60
<i>Рамакруша Прадан</i> Китайский фактор в центрально-азиатской политике Индии.....	67
<i>Янгмин Чу, Кожирова С.Б.</i> Проблема социальной интеграции Кореи и Казахстана: фокус на политику в отношении зарубежных этносов (диаспор).....	81

ВОСТОКОВЕДЕНИЕ

<i>Абжаппарова Б.Ж., Тлеубаева А.А.</i> Политика Японии по отношению Северной Кореи.....	90
--	----

ТЮРКОЛОГИЯ

<i>Алашбаева Ж.Н.</i> Социально культурный характер пословиц и поговорок в произведениях Ж.Баласагуна.....	99
<i>Жалмырза А.А.</i> Туркестанская литература и представители.....	106
<i>Шаймердинова Н.Г., Балабекова Н.Р., Адамбаева Г.М.</i> Исследование и функции понятийной категории.....	115

МРНТИ 11.15.25

Д.Ж. Кәрібек

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
(E-mail: Daulet.karibek@gmail.com)

ТМД елдерінің транспорттық саясаты

Аннотация. Мақала Орталық Азия және Ресей мемлекеттеріндегі транспорт саясатының қалыптасуы мен эволюциясын сипаттауға бағытталған. Жүргізілген ғылыми ізденіс тарихы ортақ болып табылатын, бір транспорттық жүйенің нәтижесі болып табылатын дербес көлік дәліздердің функцияларын зерттеуге арналды. Зерттеу барысында тарихи және салыстырмалы әдістер қолданды. Нәтижесінде жаһандану заманындағы ұлттық мемлекеттердің транзиттік саясатының модернизацияға ұшырап, ашық есік саясатына бет алуы, ел экономикасының дамуындағы логистиканың басым ролі анықталды. Көлік жоспарын әзірлеудің келешегі, жобаларды жүзеге асыруда жаһандық, аймақтық, аймақаралық және ұлттық мүдделердің қаншалықты өзара тиімді байланысқанына, тәуелді екеніне назар аударылды. Қарастырылған мемлекеттердің көлік магистралына қызмет ететін инфрақұрылымының қалыптасуының, шетел инвестициясының келуінің, жұмыс орындарының санының артуының, есебінен, қарқынды даму мен кешенді экономикалық өсуіне септігін тигізетіні болжамдалды.

Түйін сөздер: көлік саясаты, транзиттік әлеует, логистика, теміржол көлігі, Қазақстан, Өзбекстан, Ресей Федерациясы, Тәжікстан.

DOI: 10.32523/2616-6887-2018-124-3-24-32

Кіріспе. Адамзат өркениетінің даму тарихы жолдар, көліктер кеңістікті тудырады, олардағы өмірді өзгереді және тыныс алады, алыс шикізат көздеріне қол жеткізетінін растайды.

Көлік (латынның көлігімен көшу) - тауарлар мен жолаушыларды тасымалдауға қоғамның қажеттілігін қамтамасыз ететін өндіріс саласы.

Көлік экономиканың негізгі салаларына қызмет ететін өндіріс инфрақұрылымының бір бөлігі.

Әлемдік экономиканың көлік инфрақұрылымын дамыту біздің мемлекетіміздің жағдайын бағалауға мүмкіндік береді.

Жаңа тәуелсіз мемлекеттердің трансформациясы. Нарық қатынастары көліктік және экономикалық қызметтерді бөлу сияқты болжамды жағдайларды ұсынады.

Жаңа Кеңес Одағында көлік кешенінің бүкіл кешені құрылды, бірақ бұл органдардың қалыптасуы әртүрлі елдерде жүзеге асырылды. Бұл бүкіл көлік кешенінің дамуы мен идеологтың тәуелділігіне негізделген ұлттық көлік кешенінің және мемлекеттік басқару жүйесінің [2] үйлесімі.

Одақтың салалық министрліктеріне тиесілі КСРО теміржол, авиация және су көлігі. Бірыңғай мемлекеттің ыдырауы және оның осы түрін басқаратын орталықтандырылған басқару жүйесі.

Бастапқы кезеңде көлік кешені салалық негізде салынған, мемлекеттік басқару және шаруашылық қызметі тоқтатылды: жеке мәселелер, акционерлік қоғамдар және компаниялар.

Мұның бәрін ескере отырып, біз жалпы даму тарихы бар елдердің қазіргі заманғы көлік саясатын салыстыру үшін келдік, және бұл біздің зерттеуіміздің мақсаты.

Әдістері. Сондықтан да зерттеу әдісі ретінде транспорт саясатының дамуын, ТМД мемлекеттеріндегі бұл саланың эволюциясын салыстырмалы зерттеу алынды. Бұл әдіс ізденушіге мол мүмкіндіктер ашып, осы тақырыптағы әлемдік ғылыми талқылауларға өз үлесін қосу бойынша алдына қойған мақсаттарына жетуге мүмкіндік береді.

Марк Личбах салыстырмалы саяси зерттеулердегі үш негізгі теориялық үрдісті анықтады: ұтымды, құрылымдық және мәдени. Оның айтуынша, салыстырмалы саясатта барлық зерттеулер үш бағытта жүргізіледі. Әрине, таза ұтымды, құрылымдық немесе мәдени зерттеулер өте қиын, жиі бір-бірімен байланысты. Демек, ұтымды құрылымдық немесе ұтымды-мәдени әдістердің бір жиынтығын біріктіруге болады. Мұның бәрі тақырыптың мәніне байланысты.

Осы мақалада жиынтық және қолайлы әдістерді пайдаланудың салыстырмалы талдау сипатталған. Қазақстан Республикасы - Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін әлемнің 15 мемлекетінің бірі. ТМД және КСРО-да пайдаланылатын көлік құралдары пайдаланылды.

Зерттелуі. Елдің барлық көлік түрлерін реттеу функциясы біріктіріледі. Темір жолдан басқа барлық негізгі көлік түрлері оның айналасына ауысты. Бірақ Жолдар министрлігі екі жүз жылдық тарихы бар, ол осы жолмен шешілмеген; Темір жол министрлігі мемлекеттік саясатты және темір жол көлігін сақтап қалды. Уақыт өте келе, Федералдық трафик қызметі және Федералдық авиация қызметі.

Атап айтқанда, Беларусь Республикасының Көлік және коммуникация министрлігі өзінің ұзақ мерзімді қызметін сақтап қалды. Белоруссия темір жолдары мен Авиация Мемлекеттік Комитеті оны бақыламайды. Министрліктің соңында қызмет автомобиль жолдары арқылы қарастырылады.

Көлік жүйесі - бақылау жүйесі. Саясатқа, мемлекеттік реттеуге жауапты Көлік министрлігі құрылды. Содан кейін Көлік және коммуникация министрлігіне Қазақстан Республикасының автомобиль жолдарының құрылысы тапсырылды. Қырғызстан Республикасы алғаш рет өзінің көлік саясатын салалық негізде жүзеге асырып, автокөлік жолдары мен Көлік және коммуникация министрлігіне қоғамдық көлікті жұмылдырды.

Тәжікстан Республикасында Көлік және жол министрлігі ұзақ уақыт жұмыс істеді. 2000 жылы ол Көлік министрлігіне айналды, оның ішінде автомобиль, авиациялық, автокөлік шаруашылықтары және Тәжік темір жолдары.

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы алғаш рет құрылды. Алайда, көлік кешенінің қазіргі кезеңі бірыңғай жүйені қалыптастыруды талап етеді.

Көлік заңнамасына, сондай-ақ мемлекеттік басқару органдарына зиян келтірмейтін шаруашылық жүргізуші субъектілер. Көліктік қызметтер нарығын лицензиялау, лицензиялау, көліктік қызметтерге рұқсат беру, салық және салық саясатын енгізу, айыппұлдар мен субсидиялар және т.б. қолданылады.

Өзбекстан Республикасының Тұңғыш Президенті - сыртқы экономикалық саясаттың маңызды факторы. «... дамыған нарықтық экономикаға біз сенімдіміз». [3]

Дегенмен, Өзбекстан теңізге тікелей бара алмайды, бұл оның теңіз бағытын пайдалануды қиындатады; геоэкономикалық осалдығы бар аумақты кесіп өту керек.

Осыған байланысты тек жер үсті көлік қатынасы қарастырылған.

Біріншісі - Өзбекстан автокөлік жолдары мен теміржол көлігі дәліздерін дамыту.

Көлік жобаларын дамыту арқылы:

TRASEKA Еуропалық және Орталық Азия аймақтарының көліктік және коммуникациялық аймақтарын қосу жобасы болып табылады, осылайша Ұлы Жібек жолының бір бағытын қайта іске қосады. TRASECA, оның еуропалық интеграцияланған жүйесі және 9 көлік қатынасы.

Оңтүстік Кавказ корпусының оңтүстік және солтүстік бағыттары арасындағы альтернативті бағыт ретінде бірнеше артықшылықтары бар:

- Каспий теңізі жыл бойы теңіз қатынастары болып табылады;
- Орталық Азия мен Кавказ маңынан ашық теңізге дейінгі қысқа қашықтық;
- Түркіменбашы, Баку, Батуми, Пот және Констанца (Румыния) порттарын дамытуға ықпал етеді;
- Қара теңіз жағалауларына жүк ағындарын көбейтеді, сондықтан да осы салаға тартылған компаниялар шоғырланды.

Осылайша, ТРАСЕКА жобасының көмегімен Өзбекстан басқа да Орта Азия мемлекеттері секілді, еуропалық экономикалық топталушылыққа, мысалы, Балтық Одағына мен Скандинавия елдеріне қосылуға айқын мүмкіндігі бар (Сурет 1).

Казахстан в системе международного транспортного коридора ТРАСЕКА

Сурет 1. Қазақстан ТРАСЕКА Халықаралық транспорт дәлізінің жүйесінде

Азия және Тынық мұхиты үшін БҰҰ-ның Экономикалық және әлеуметтік комиссиясының (ЭСКАТО) бір бөлігі ретінде, Азия инфрақұрылымын дамыту жобасы (АЛТИД) Солтүстік-Шығыс Азия елдері арасындағы экономикалық ынтымақтастықты ілгерілету ұстанады. АЛТИД бағдарламасы Азия автомобиль жолдары мен транзиттік теміржолдарды жүзеге асыруға ерекше назар аударады.

Ұлы Жібек жолы жобасы, транзиттік дәліз Өзбекстанның теміржол желісі, шетелдік инвестициялар ағынын, жұмыс орындары санының өсуі, сондай-ақ экономикалық өсу инфрақұрылымын дамыту (1996 аяғында ХХІ ғасыр Жібек жолы деп аталады).

Еуропалық Одақ (ЕО), Еуро-Азиялық көлік дәлізі (ТРАСЕКА), т.б. Азия инфрақұрылымын дамыту Инфрақұрылым (АЛТИД), Ұлы Жібек жолы, Өзбекстан және басқа да Орталық Азия мемлекеттері, Еуропалық экономикалық қоғамдастыққа қосылуға қабілетті болып табылатын жобаларды көмегімен . Бұл жобалар өңірлердің экономикалық аймақтарына және Өзбекстанға әсер ететін басты фактор болып табылады. Көлік стратегиясы Азия мен Еуропа елдерін біріктіретін маңызды факторлардың бірі болады.

Осылайша, барлық Орталық Азия республикалары - Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстан, сондай-ақ Қытай, Иран, Пәкістан, Кавказ - Грузия және Әзербайжан Батыс пен Шығыс болып табылады. көлік артериясын және байланысын үйлестіру және реттеу. Ол осы немесе басқа жобаларға қатысу, ал әрбір мемлекеттік, мұндай аспектіні ескере отырып және автомобиль жолдары қолдау ретінде олардың ішкі

ұлттық мақсаттарға, қарастырылған екенін атап өткен жөн. теңіз порттарында осы немесе басқа да көлік дәліздері жобаларды іске асыру кезінде, ол нарықта қабылдау қажет. көлік жоспарын дамыту келешегі жаһандық, өңірлік, өңіраралық және ұлттық мүдделерін өзара тиімді болып табылады қаншалықты жақсы байланысты.

Келтірілген [4] ұсыныстар мен тұжырымдар келесі үлгіде негізделеді:

1. Геоэкономиканың қазіргі заманғы әлемінде геосаясаттың айқын басымдылығы - ең маңызды мүдделердің бірі. Республиканың басқару органдары қолданыстағы көлік желілерінің балама порттарына жетуге және мемлекеттің теңіз порталдарында шешімдер қабылдай алады.

2. Көлік саясатын жүзеге асыру кезінде барлық мемлекеттердің мүдделерін ескере отырып, Өзбекстан барлық мемлекеттермен кешенді және сенімді негізде ынтымақтасады. Өзбекстан барлық мемлекеттермен тең дәрежеде қарым-қатынас орнатып, оған дипломатиялық артықшылық береді. Ұлттық экономиканы жаңғырту, тиімді нарыққа көшу. Көлік және көлік коммуникациялары елдің ұлттық экономикасының маңызды элементі болуы тиіс елдің қайта құрылымдауына ықпал етеді.

3. Өзбекстан өзінің ішкі және сыртқы саясатында көліктік коммуникацияларды дамытады, аймақаралық өлшемге ерекше назар аударады.

4. Халықаралық экономикалық жүйеде Қазақстан Республикасының ұлттық мүдделерінің барлығын толығымен орындайтын ел экономикасы. Бұл көліктік саясатты және көліктік дипломатияны жүзеге асыруға мүмкіндік береді, бұл қажет болған жағдайда, дайындықты қажет ететін көлік стратегиясын көрсетеді. Өз кезегінде көлік стратегиясы көлік секторын ұзақ мерзімді жоспарлауға айналдыруды білдіреді.

5. Тасымалдау стратегиясы аймақтың әлеуметтік-экономикалық даму деңгейіне негізделген.

6. Көлік жүйесінің стратегиялық мақсаты және экономикалық өсімді жетілдіру.

Сондай-ақ, құжатта Қазақстан Республикасының қазіргі кезеңдегі экономикалық дамуы, сондай-ақ көліктің күрделілігі елеулі түрде өзгертінін атап өтті. Қазіргі уақытта халықаралық автомобиль көлігі ел экономикасында маңызды рөл атқарады.

Беларусь Республикасы мен Еуропалық көлік корреспонденті арасындағы трансшекаралық көліктік ынтымақтастықтың географиялық орналасуына байланысты маңыздылығы. Елде ең үлкен трансуральды жолдар бар, №19 көлік корпусы. №9 және №9. Халықаралық корпорациялар көлік инфрақұрылымына, қаржыландырудың тиісті деңгейлеріне, басқару және ұйымдастыру әдістеріне мұқтаж. Белоруссия аумағы арқылы өтетін автокөлік құралдарының бірі республика бойынша шамамен 150 доллар қалды, бұл бюджетке түсетін кірісті айтарлықтай қамтамасыз етеді. Бұл транзиттік мета-ретінде Беларусь Республикасы ұсынатын республикалық бюджеттің және жылдам автокөліктің өсуін қамтамасыз ететін транзиттік автокөлік құралдарын дамытудың әдіснамасы негізделген.

Жұмыста айтылғандай, еліміздің көлік инфрақұрылымы ең қарқынды объект болып табылады, оның құрылымы, құрылымы мен сипаты қазіргі уақытта елде зерттелуде. Олар халықаралық, трансқұрлықтық мақсаттарға қызмет етеді, тек өмір сүруге және коммерциялық жағынан маңызды нәтижелерге ие болуға тиіс емес. Елде осындай жүйелердің қызмет ету критерийлері ең алдымен әскери, саяси және басқа мақсаттарда көрінеді.

Оның аумағы Ресейдің негізгі сыртқы сауда серіктестерінің бір бөлігі болып табылады, ол белсенді саясатпен айналысатын транзиттік қозғалысты қамтиды.

Екі елдің транзиттік көлік желісінің серіктесі болуға, Қазақстанның «Солтүстік-Оңтүстік» халықаралық көлік келісіміне қосылуына, Берлин-Минск-Мәскеу-Нижний Новгород, әрі қарай Орталық Азияға және Қытай.

Қазақстан Батыс Қытай - Қазақстан - Ресей - Белоруссия - Еуропа арқылы өтетін күрделі халықаралық көлік дәлізін салуды ұсынды. Транзиттік тасымалдар Ресей-Қазақстан-Қытай қатынастарында қарастырылған. Бұл трансконтинентальды дәліз автомобиль және теміржол желілері арқылы Қазақстан мен Ресейді қамтамасыз ететін және Қытайдың сыртқы сауда айналымын күшейтетін сенімді және сенімді көлік қатынасы болып табылады. Бұл аймақтағы негізгі көлік хабы, ол Қытайдың экономикалық күші үшін стратегиялық бағыт болып саналады. Қазіргі уақытта Қытай мен Еуропаның негізгі екі магистралы бар: Суэц каналы оңтүстік теңіз порты арқылы және Трансаидор темір жолы. Дегенмен Батыс Қытайдың шығыс жағалауында шығыс жағалауында батыс шалғай аудандардың экономикалық дамуы қысқа трансконтинентальды континентальды маршруттар болып табылады.

Толықтай алғанда, Қазақстан мен Ресей арасындағы серіктестік екі елдің көлік инфрақұрылымын жоғары деңгейде пайдалануға, жаңа жұмыс орындарын құруға және еуразиялық транзит қызметтеріне ықпал етуге мүмкіндік береді. Сонымен бірге, барлық тілшілер Ресей мен Қазақстанның көліктік жүйесінің негізгі бөлігі болып табылады. Баламалы көлік бағдарларының болуы тасымалдау үшін қол жетімді. Дегенмен, шынайы бәсекелестікте қолданылуы мүмкін нақты бағыттарға қажеттілік бар; керісінше, қаржылық өтемақы қажет. Бұл, әрине, кейбір жағдайларда жеке көлік ағындары географиялық және экономикалық жағынан жақсы танымал.

Халықаралық көлік корреспонденттері негізінде қабылданған басқа шешімдердің нәтижелерін болжау, есепке алу және үйлестіру мүмкіндігін ескере отырып, көлік желілерін қайта бөлу мүмкіндігін ескере отырып, көлік желілерін дамыту. қатысушы елдердің нормативтік құқықтық базасын қалыптастыру.

Сондықтан осы мәселелер, соның ішінде көлік түрлерінің сараптамалық деңгейде түбегейлі қайта қаралған.

Ақырында, көлік қозғалысының ең тиімді жолы - көліктік логистика, олардың иелері, операторлары және экспедиторлары қағидаттарына сәйкес интермодальдық меншік.

Осыған байланысты трансшекаралық өту нүктелерін, соның ішінде трансшекаралық өту нүктелерін дамытуға болады. Көлік құбылыстарын, ұлттық компаниялардың агенттіктерін және интермодальдық операторларды тиімді пайдалануды үйлестіру органы. Әрине, жол инфрақұрылымын жақсарту, логистикалық орталықтарды және мультимодальды жүк терминалдарын салу қажет.

Процестің әрбір қадамын ескере отырып, процесте бір-бірімен қарым-қатынас жасау процесі. Еуразиялық транзитке сәйкес транзит және сыртқы сауда, сондай-ақ халықаралық сапа стандарттары.

Соңғы жылдары Ресей көлік нарығы үшін жаңа нарықты белсенді түрде алға жылжытты. Ол Еуропа, Азия және Тынық мұхиты елдерімен экономикалық, саяси және басқа да ынтымақтастықты дамыту үшін халықаралық көлік дәліздерін дамыту тұжырымдамасына негізделген. Бұдан басқа, халықаралық көлік қатынасын дамыту және қалыптастыру, ұлттық байланыс үшін транзиттік әлеует, сондай-ақ ел ішіндегі көлік байланыстары. Күтілетін оң нәтиже - сыртқы сауда қатынастарын кеңейту, бұл әлемдік тауар мен жүктерді жеткізу және олардың бәсекеге қабілеттілігі.

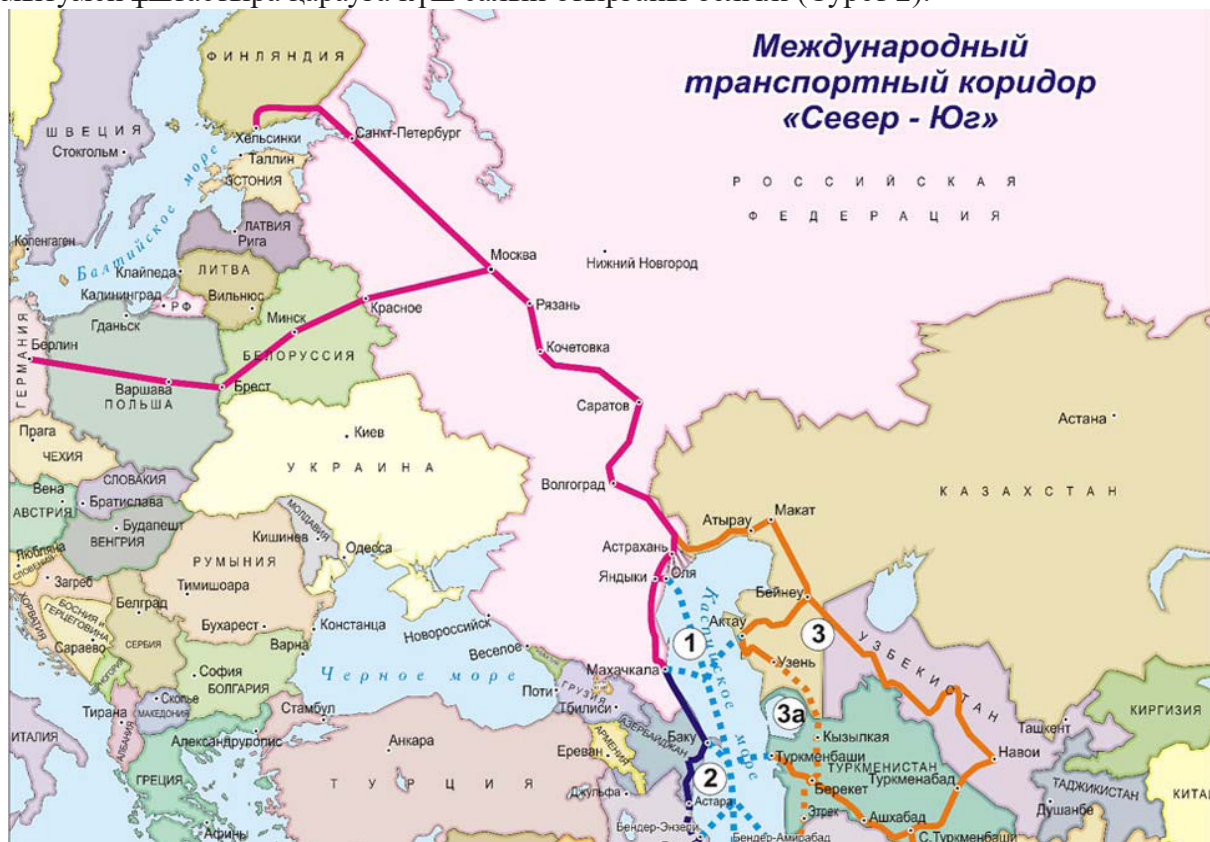
Ресей Федерациясының Үкіметі 2000 жылдың қыркүйегінде Ресейде Халықаралық көлікті дамыту тұжырымдамасын бекітті.

Көлік министрлігі, Көлік министрлігі, Автомобиль жолдары министрлігі және басқа министрліктер мен ведомстволармен бірлесе отырып, халықаралық көлік дәліздерінің бағдарламасы аясында «Ресейлік көлік жүйесін жаңғырту» федералдық мақсатты бағдарламасы әзірленді.

Бағдарламаны іске асыру Ресейдің көлік инфрақұрылымын интеграциялауға, еуразиялық көлік жүйелерін үйлесімді дамыту мен интеграциялауға мүмкіндік береді.

«Жаһандық көлік корреспонденттерін дамыту» - басқа салалық бағдарламаларға бағытталған көлік түрлерінің жекелеген түрлерін дамыту.

Ресей соңғы жылдары, көлік магистралын қайта қалпына келтіруге, «Солтүстік-Оңтүстік» дәлізін Ресейдің еуропалық бөлігі арқылы өтетін, транс еуропалық дәлізді дамытумен ұштастыра қарауға күш салып отырғаны белгілі (Сурет 2).

Сурет 2. «Солтүстік-Оңтүстік» дәлізінің саяси картадағы көрінісі

Әрине, бұл екі үрдіс ресейлік транзитпен қамтамасыз етілген және негізгі көлік корпусы болып саналады. Болашақта Солтүстік теңіз бағыты қосылды. Сібірдің ауа кеңістігіне ұшатын кең аумағы ашылды. Ресей, ішкі су жолдары желілері, серіктес елдермен тығыз байланыста болатын көлік әлеуетіне мүмкіндік береді.

Әлемдік экономиканың бағалауы бойынша, келесі ғасырдың басында негізгі қаржылық және тауар ағындары АҚШ-Еуропаға - Қиыр Шығыстан бағытталған. Осыған байланысты Ресейдің басты міндеті - оның географиялық жағдайын Еуропа мен Азия арасындағы транзиттік көпір ретінде пайдалану.

Ресейдің және оның аумағының сыртқы әлеміне бейім көлік желілері бар. Жаңа транзиттік маршруттарға немесе жаңа ішкі коридорларға немесе қосымша қосалқы елдерге салудың қажеті жоқ.

Ресейдің үлкен артықшылығы, егер жолдың басқа жағдайлармен бірдей болса да, ол жүкті қысқа мерзімде жеткізе алады. Ресейдің жолдарындағы жүк тасымалдау жылдамдығы айтарлықтай өсті.

Тағы бір маңызды мәселе - Ресейдің көліктік байланыстары болашақта зерттеліп, пайдалы минералдық ресурстар бар. Бұл өңірлер әлі де бар болса да, жоғары білікті мамандар адам ресурстарын жоймайды, бірақ көптеген көріністер ескірген. Орыс транзитінің дамуы өндірісті ұлғайтуға және өңірлік жұмысқа орналасуға ықпал етеді.

Транзиттік аумақта Ресей аумағы сол аумақта транзитпен айналысады, өз заңдары бар, егер ол бәсекелес болса, әртүрлі елдердің мүдделерін іздейді.

Кез-келген көліктік хат-хабар, жол құрылысы мен дамуы тасымалдаушылардың күштерін ғана көрсетпейді. Ол халықаралық қозғалыс ағынының координаталарының көпфункционалды жүйелерінде жұмыс істейді. Ресей аумағы арқылы еуразиялық транзит дамудың қарсыластары мен жақтастарымен кездеседі.

Дамушы елдерге транзитті қосу, ең алдымен, Финляндия деп атауға болады. Балтық теңізі мен басқа порттарда күшті порты бар, олар болашақта оны тасымалдау туралы ойламайды. Ол СССР, Финляндиямен тәжірибе жинақтады, «Ресейге Еуропалық Одақтың ашық қақпасы».

Трансконтиненталь деп аталатын Ресейдің транзиті бюджет факторы болып табылады (25-30% дейін). Оның жақтастары арасында Корея, Қазақстан, Моңғолия және Жапония болады. Бұдан бұрын да хабарлағанымыздай, Қазақстан - ресейлік автокөліктерді белсенді пайдаланатын конструктивті бағыт. Жапондық автокөлік жолдарының құрылысы, Transisys тас жолының барлық мүмкіндіктері жақсы зерттелді, Сібірдегі минералдарға және басқа табиғи ресурстарға қызығушылық танытты.

Талқылау. Ресейдің еуразиялық кеңістіктегі, саяси, АҚШ пен оның батыстық одақтастарындағы рөлін күшейтуге қарсы. Батыс Ресей Ресейдің көзқарасын нығайта алатын кез-келген жобаға наразылық білдіреді. Америка Құрама Штаттарының президенті Б.Клинтонның айтуынша АҚШ әкімшілігінің жаңа еуразиялық көлік дәлізінде, АҚШ-тың осы елдермен Құрама Штаттармен байланыстыратын Батыста, АҚШ-тың ұлттық мүдделерімен тығыз қарым-қатынаста. Жаңа Жібек жолын салу. Каспий теңізінің екінші жағында 10-15 жыл және миллиардтаған доллар талап ететін ұқсас коридорларға қажеттілік, нарықтың үздіксіз шығуы.

Американдық сарапшылардың пікірлері Шығыс-Батыс дәлізіне, сондай-ақ Кавказ мен Орталық Азия аймағына тікелей қатысады.

Осылайша, бұрынғы КСРО елдері көлік инфрақұрылымының жұмыс істеу схемасын әзірледі. Олар шаруашылық қызметтің және тасымалдаудың функцияларын бөлуді қарастырады.

Әрбір мемлекеттің өз жүйесі бар. Олардың даму деңгейі барлық көлік кешендерінің даму деңгейіне байланысты.

Қазақстанның көліктік менеджмент жүйесі құрылуда.

Бүгінгі күні көлік кешенінің қалыптасуы біртұтас мемлекет біртұтас, біртұтас сызбаға өту керек екенін көрсетеді.

Болашағы бар жобаларды іске асыруға талдамалық көзқарас негізінде; олардың жобаларын дамыту; халықаралық қаржы ұйымдары; географиялық орналасуды бірлесіп пайдалану; көліктік стратегияны, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын ауқымды жүзеге асыру; балама автокөлік жолдары; нормативтік базаның ерекшеліктері; шекарадан өту пункттерін одан әрі дамыту; Көлік дәліздерін тиімді пайдалану үшін үйлестіру органдарын құру.

Қорытынды. Бұл жұмыста басты назар аударылған нәрсе мемлекеттің экономикалық жаһандануы жағдайында дамытуында жинақталған тәжірибе көрсеткендей, көлік жүйесін дамытуда пайдалануға болатынын, бірыңғай ақпараттық, құқықтық және экономикалық кеңістікті қалыптастыру мәселесін жүйелі түрде қарастыру керек. Бұл жерде ықпалдасудың маңызды алғышарты географиялық жақындасу болып табылады, ал ТМД елдері үшін, оған қоса, бірігіп салынған, біртұтас, инфрақұрылымның, алдымен транспорт пен байланыстың болуы үлкен мәнге ие.

Еуразиялық континенттің орталық бөлігінде орналасқан елдер үшін, халықаралық транспорттық дәліздерді салудағы ынтымақтастықтың маңыздылығы, біріншіден, экспорттық-импорттық тасымалды сенімді транспортпен қамтамасыз етуге өзіндік мүдделілігі, екіншіден, халықаралық сауда жүктерін тасымалдауда өз инфрақұрылымын кепілдікпен пайдалану.

Осыған орай, біздің ойымызша, бірлескен транзитті ұйымдастыруға мүдделі мемлекеттердің оңтайлы күш жұмсауының көмегімен, сыртқы сауда көлемі мен транзиттік тасымалды ұлғайту мақсатында халықаралық көліктік жүйеге ықпалдасуға, жолаушылар мен жүктерді жеткізудің сапалы халықаралық стандарттарына жақындауға болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Артыков Ж.Ю. Внешняя политика Республики Узбекистан и проблемы транспортных коммуникаций. Дис.канд.полит.наук. - Ташкент, 2015. - 160 с.
2. Каримов И. Доклад на первой сессий Олий Мажлиса Республики Узбекистан Второго созыва // Народное слово. -2000. -№ 1. – С. 17.
3. Власюк Ю.А. Организационно-экономические основы формирования механизма трансграничной транспортной логистики в Республике Беларусь. Дис.канд.экон.наук. Минск, 2015. - 150 с.
4. Шайкин В.А. Россия в системе Евразийских коридоров // Ваш транскурьер. -2016. -№6. – С. 13.
5. Сидоренко А.Д. Транспортные сообщения // Транспортник. -2017. -№8. –С. 27-30.
6. Савичев А.Д. Транзитный потенциал как фактор стимулирования экономического развития и нового геополитического позиционирования России//Транспортник.- 2015. -№10. –С. 57.
7. Morgenson D. The National Interest of the us. -New York: 2014. -137 с.
8. Burtoner Fan Introduction to International Relations. –Stuttgart: 2017.-117с.

Д.Ж. Кәрібек

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Транспортная политика стран СНГ

Аннотация. Статья направлена на изучение формирования и эволюции транспортной политики в Центральной Азии и России. Исследование дает анализ функций отдельных транспортных коридоров, которые являются результатом единой транспортной системы, имеющей единую историю развития. В ходе исследования использовались исторические и сравнительные методы. В результате транзитная политика национальных государств в эпоху глобализации была модернизирована, стала политикой открытых дверей и определила ключевую роль логистики в экономическом развитии страны. Основное внимание было уделено перспективам развития транспортного потенциала, который зависит от глобальных, региональных, межрегиональных и национальных интересов. Были выдвинуты предложения о получении иностранных инвестиций, увеличения числа рабочих мест и интенсивное развитие будут способствовать формированию инфраструктуры, которая обслуживает транспортную магистраль.

Ключевые слова: транспортная политика, транзитный потенциал, логистика, железнодорожный транспорт, Казахстан, Узбекистан, Российская Федерация, Таджикистан.

D. Karibek

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

Transport policy of the CIS countries

Abstract. The article is aimed at studying the formation and evolution of transport policy in Central Asia and Russia. The study provides an analysis of the functions of individual transport corridors, which are the result of a single transport system with a unified history of development. The study used historical and comparative methods. As a result, the transit policy of national states in the era of globalization was modernized, became an open door policy and determined the key role of logistics in the economic development of the country. The main attention was paid to the prospects of transport potential development, which depends on global, regional, interregional and

national interests. Proposals were made on obtaining foreign investments, increasing the number of jobs and intensive development will contribute to the formation of infrastructure that serves the transport highway.

Key words: transport policy, transit potential, logistics, railway transport, Kazakhstan, Uzbekistan, Russian Federation, Tajikistan.

References

1. Artyikov Zh.Yu. Vneshnyaya politika Respubliki Uzbekistan i problemyi transportnyih kommunikatsiy. Dis.kand.polit.nauk. [Foreign policy of the Republic of Uzbekistan and the problems of transport communications]. Tashkent, 2015. 160 p.
2. Karimov I. Doklad na pervoy sessiy Oliy Mazhlisa Respubliki Uzbekistan Vtorogo sozyiva[report at the first session of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan of the Second convocation], Narodnoe slovo[Folk Word], **1**, 17(2000)
3. Vlasyuk Yu.A. Organizatsionno-ekonomicheskie osnovyi formirovaniya mehanizma transgranichnoy transportnoy logistiki v Respublike Belarus. Dis.kand.ekon.nauk. [Organizational and economic foundations of the formation of the mechanism of cross-border transport logistics in the Republic of Belarus. Candidate of Science]. Minsk, 2015. 150p.
4. Shaykin V.A. Rossiya v sisteme Evroziatskih koridorov [Russia in the system of Euro-Asian corridors], Vash transkurer [Your transkurer], **6**, 13(2016).
5. Sidorenko A.D. Transportnyie soobscheniya[Transport messages], Transportnik [he Transportman],**8**, 27-30(2017).
6. Savichev A.D. Tranzitnyiy potentsial kak faktor stimulirovaniya ekonomicheskogo razvitiya i novogo geopoliticheskogo pozitsionirovaniya Rossii [Transit potential as a factor stimulating economic development and a new geopolitical positioning of Russia],Transportnik [Transportman],**10**, 57(2015).
7. Morgenson D. The National Interest of the us (New York, 2014)
8. Burtoner Fan Introduction to International Relations (Stuttgart, 2017)

Автор туралы мәлімет:

Кәрібек Д.Ж. – Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің саясаттану мамандығының докторанты, Янушкевич көш. 6, Астана, Қазақстан.

Karibek D. - doctoral student in Political Science of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Yanushkevich str.6, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы»
журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Саяси ғылымдар, аймақтану, шығыстану, түркітану салалары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және vest_polit@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын, араб, түрік* тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді. Сонымен қатар мақала мәтінін плагиат жүйесінде тексеруге келісімін білдіреді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі). Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-іздістіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де

көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгілерін журнал bulpolit.edu.kz сайтындағы **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса), орыс және ағылшын тілінде (егер мақала түрік немесе араб тілінде жазылса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) өңдеп қайта, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі қажет. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Пікірі мақұлданған мақалаларды редколлегия алқасына талқылап, басуға келіседі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Реквизиттер:

Цеснабанк: КБЕ16

БИН 010140003594

РНН 031400075610

ИИК KZ 91998

ВТВ 0000003104

TSES KZ KA

IBAN KZ91998ВТВ0000003104

Provision on Articles submitted to the Journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Political Science. Regional studies. Oriental studies. Turkology Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works and book reviews in the fields of political science, regional studies, oriental studies, turkology.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail vest_polit@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: *Kazakh, Russian, English, Turkish, Arabic.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations and also he/she agrees to check the uniqueness of the article text.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

GRNTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see on the journal web-site bulpolit.enu.kz).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language), in Russian and English (if the article is in Turkish or Arabic language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

Requisites:

Tsesnabank: КБЕ16

БИН 010140003594

РНН 031400075610

ИИК KZ 91998

ВТБ 0000003104

TSES KZ KA

IBAN KZ91998BTB0000003104

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ и обзоров книг по направлениям политические науки, международные отношения, востоковедение, регионоведение, тюркология.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_polit@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский, турецкий, арабский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций, а также дает согласие на проверку уникальности текста статьи.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все **аббревиатуры и сокращения**, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. на сайте журнала bulpolit.enu.kz в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке), на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке), на русском и английском (если статья оформлена на турецком или арабском языках).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ им. Л.Н. Гумилева – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

Цеснабанк: КБЕ16

БИН 010140003594

РНН 031400075610

ИИК KZ 91998

ВТВ 0000003104

TSES KZ KA

IBAN KZ91998ВТВ0000003104